רש"י הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים ר"ן נג.

מתני' מן הספוגיות. היינו ענבים קטנים שמגיעין בכרם כל ימי הסתיו ושוטין מהן חומץ: **כל שאם תולדתו קרויה עליו.** כגון חומץ זה שיצא ממנו קרוי גמי על שם אמו חומץ סתוניות ולא חומץ סתם: **נדר ממנו אסור ביוצא וכו'.** והכי נמי כי נדר בסתוניות אסור נמי בחומץ היוצא ממנו: **וחכמים מתירין.**

מתני' [א]הנודר מן התמרים מותר בדבש תמרים מסתוניות מותר בחומץ סתוניות רבי יהודה בן בתירא אומר כל ששם תולדתו קרויה עליו ונודר הימנו אסור ביוצא הימנו וחכמים מתירים: **גמ'** [חכמים] היינו ת"ק [ב]איכא בינייהו הדא דתניא כלל זה אר"ש בן אלעזר כל שדרכו [ג] לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול כגון תמרים ודבש תמרים נדר בו [א] אסור ביוצא ממנו נודר מיוצא ממנו [ב] אסור בו כל שאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול נודר בו אין אסור אלא ביוצא ממנו שלא נתכוון זה אלא ליוצא ממנו: **מתני'** [ד]הנודר מן היין מותר ביין תפוחים [ה]מן השמן מותר בשמן שומשמין [ו]מן הדבש מותר בדבש תמרים מן החומץ מותר בחומץ סתוניות [ז]מן הבריש מותר בקפלוטות מן הירק מותר בירקות השדה שהוא שם לוויי: **גמ'** תניא [ח] הנודר מן השמן בארץ ישראל מותר בשמן שומשמין ואסור בשמן זית ובבבל אסור בשמן שומשמין ומותר בשמן זית [ט]מקום שמסתפקין מזה ומזה אסור בזה ובזה פשיטא לא צריכא דרובא מן חד מסתפקין מהו דתימא איזיל בתר רובא קא משמע לן [י] ספק איסורא לחומרא הנודר מן הירק בשאר שני שבוע אסור בירקות הגינה ומותר בירקות השדה ובשביעית אסור בירקות השדה ומותר אבהו משום רבי חנינא בן גמליאל לא בירקות הגינה אמר רבי

גמ'

אלא זה אכל הכא כי אמרו דכם תמרים וחומץ סתוניות לא שיהא עדיין תורת תמרים וסתוניות עליהן אלא להפרים בין דכם תמרים לדכם אחר ובין חומץ סתוניות לחומץ אחר: **גמ'** חכמים היינו ת"ק איכא ביניייהו הא דתניא כלל אר"ש [יא"ל] **כל שדרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול כגון תמרים ודכם תמרים נדר בו אסור ביוצא ממנו** [יב][**ביוצא ממנו אסור בו וכל שאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול נדר בו אסור ביוצא ממנו.** כך גרסינן בהלכות הרמב"ן ז"ל. וה"פ דהא פליגי ת"ק פליג אדרשב"א בתרוייהו דסבירא ליה לתנא קמא דבין דרכו לאכול בין אין דרכו לאכול אסור בו ולא ביוצא ממנו ורשב"א סבירא ליה דבשדרכו [לאכול] ודרך היוצא ממנו לאכול אסור בשניהם ובשאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול אסור ביוצא ממנו ולא בו ובהא מפיק ליה לת"ק לגמרי. ור' יהודה בן בתירא סבר לה כר"ש בדרכו [לאכול] ודרך היוצא ממנו לאכול דאסור בשניהם ופליג עליה בשאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול דרבי יהודה בן בתירא לא שני ליה ומיתסר נמי בתרוייהו ולרשב"א שני ליה ולא מיתסר אלא ביוצא ממנו. וכדנן בתרתי דתמני' היינו ר' שמעון בן אלעזר ורבי יוסי דרבי נשא מחמי פיתא נקטינן) ומימר כריך דכרא הדא מיטמא: **גמ'** מוסר כשמן שומשמין. דבא"י אין מסתפקין כלל אלא בשמן זית: **ספק איסורא לחומרא.** וכיון דאיכא מיעוטא דמסתפקי מההוא מינא איכא לספוקי דלמא אפי' לאלו נתכוין: **אסור בירקות הגינה.** דסתם ירק של גינה משמע ולא ירק שדה שיש לו שם לווי מיהו אפ"ה הנודר מן היין אסור בחמרא מבשלא. וכן כתב הרמב"ן ז"ל ולא דמי לירקות השדה דהני מינה אחרינא נינהו אבל חמרא וחמרא מבשלא חד מינא נינהו ומפני שנתבשל לא הפסיד שמו: **בשביעית אסור בירקות השדה.** אם נדר בשביעית א"א לומר שנתכוון לירק גינה דהא אין זורעין ולא נוטעין בשביעית אלא ולאלו לירק השדה שעולה מאליו נתכוון:

אבל

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא פ"ג ע"ס], (ב) [כתובות עג: וש"נ], (ג) [נ"א וכבשיעית אסור בירקות השדה שעליהן כו'], (ד) [פ"ע מהל' נדרים הלכה יד], (ה) פ"י, (ו) מכאן עד סוף המתני' שייך לע"כ, (ז) פירוש: נקרה, (ח) [שייך לע"כ], (ט) שייך לעיל נב ע"כ,

הגהות הב"ח

(א) גמ' שדרכו לאיכל. וכן בכל הסמוך: (ב) רש"י ד"ה כריסין קטנים קפלוטות גדולים הפ"ד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' נדר בו אסור. נ"ב גירסת הירושלמי מיתר וכן עיקר: [ב] שם מיוצא ממנו אסור. נ"ב מוסר מכ"ע (וטר' בהגר"א יו"ד סי' רי"ז ס"ק יח) וכפירוש ר"מ בתוס' וכ"ד הרמב"ם ופסק כתמכים:

פירוש הרא"ש

הא דאמרינן בתמניין דאסור ביוצא מן הזיתים ומן הענבים כי אמר קונם זיתים וענבים אלו שאני עושה כמלי אלי האיסור מי אמרינן דאלו הוי כמו בשר זה דאסור בריוטנו ובקיפו והוא הדין נמי ביוצא ממנו אי דלמא בשמיחד דבר הנאסר זה מוסיף לאסור נתינת טעם כדאמרינן בתמני' הטלר מן הדבר ונתבטל באחר אם יש בו בטיתן טעם אסור אבל לא לאסור היוצא מן הזיתים ומן הענבים דמפקר פקיר בתוכן ודבר אחר הוא אבל כי אמר שאני עושה משמע כל מה שאני עושה מהם: [ט] **שאני טועם לפה ל".** הוא הדין נמי דמלי למיכני אם שאני עושה דיקא אלו למה לי אלא בו אמר בראשון והוא הדין נמי דמלי למיכני אם תרוייהו דיקא: **הא ביוצא** בהם אסור. דאי אסור ליתני יוצא מהן וכל שכן מילתיהן שבאו מכח האיסור עצמו אבל יוצא מהם דבר אחר הוא: **הא קרינא** ליה לאשמועינן דחילופיהן

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ט מהל' נדרים הלכה יד סמג לאוין רמב טור"ע יו"ד סימן ריז סעיף יג:
יד ב מיי' שם טור"ע שם הגה"ר:
טו ג מיי' שם טור"ע שם סעיף טו:
טז ד מיי' שם טור"ע שם סעיף יח:
יז ה מיי' טור"ע שם סעיף יד:
יח ו מיי' שם הלי י טור"ע שם סעיף יז:
יט ז ח ט מיי' שם הלכה ה טור"ע שם סעיף יח:

מוסף רש"י

בקפלוטות. כרתי (ביצה יז: ע"ז לח:).

תוספות

הנודר מן התמרים מותר בדבש. פירוש דאמר קונם תמרים עלי מותר בדבש המיוצא מהם דדבש דאיקרי תמרים [לא איקרי] וקשה אמאי לא תנא הכא דקתני בשאר נדי תמרים אלו שאני עושה אסור ביוצא מהם: בסתוניות. ענבים קטנים וגרעיני לאכול מותר בחומץ היוצא מהן: בל ששם תולדתו עליו. פירוש שאינו מפקיד שמו הראשון כמו דבש תמרים ששם תמרים עליו נדר בתמרים אסור בדבש: וחכמים מתירין. נגמ' פרק היינו תנא קמא: מותר ביין תפוחים. דסתם יין דענבים קאמר: מותר בשמן שומשמין. דסתם שמן הוא שמן זית: מותר בדבש תמרים. דסתם דבש זהו דבש דדורים: מותר בחומץ סתוניות. דסתם חומץ מיין עוב שהחמיץ: מן הבריש מותר בקפלוטות. פי"ר שממין כריסין הן בלו שיש להן שם לוי: מן הירק שדה. דסתם ירק של גינה: חכמים היינו ת"ק. דשני בדבש תמרים איכא ביניהם סתוניות ולרשב"א אין לו שני ולא מיתסר אלא ביוצא ממנו: אין דרכו לאכול. דאי יהודה בן בתירא סבר לה כר"ש בדרכו [לאכול] ודרך היוצא ממנו לאכול דאסור בשניהם ופליג עליה בשאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול דרבי יהודה בן בתירא לא שני ליה ומיתסר נמי בתרוייהו ולרשב"א שני ליה ולא מיתסר אלא ביוצא ממנו. וכדנן בתרתי דתמני' היינו ר' שמעון בן אלעזר ורבי יוסי דרבי נשא מחמי פיתא נקטינן) ומימר כריך דכרא הדא מיטמא: מוסר כשמן שומשמין. דבא"י אין מסתפקין כלל אלא בשמן זית: ספק איסורא לחומרא. וכיון דאיכא מיעוטא דמסתפקי מההוא מינא איכא לספוקי דלמא אפי' לאלו נתכוין: אסור בירקות הגינה. דסתם ירק של גינה משמע ולא ירק שדה שיש לו שם לווי מיהו אפ"ה הנודר מן היין אסור בחמרא מבשלא. וכן כתב הרמב"ן ז"ל ולא דמי לירקות השדה דהני מינה אחרינא נינהו אבל חמרא וחמרא מבשלא חד מינא נינהו ומפני שנתבשל לא הפסיד שמו: בשביעית אסור בירקות השדה. אם נדר בשביעית א"א לומר שנתכוון לירק גינה דהא אין זורעין ולא נוטעין בשביעית אלא ולאלו לירק השדה שעולה מאליו נתכוון:

אבל

מהם יש לפרש ת"ק ורבי יהודה כן בתירא לית להו דר"ש כן אלעזר דאמרי בסתוניות נופייהו ולא אמרי אלא ביוצא מהם ור"מ איכא ביניייהו דת"ק נקטו מן התמרים מותר בדבש דמשמע דדוקא בתמרים וסתוניות שהם רחוין לאסור בהם ומותר ביוצא מהם הא נדר מדברים שאינם רחוים לאכול אסור בין בהם בין ביוצא מהם: בשאר שני שבוע אסור בירקות גינה ומותר בירקות שדה. דסתמא מירקות גינה נדר בירקות שדה יש להם שם של לוי בכל שאר שני שבוע ומרשא שמעינן לה דקתני מותר בירקות שדה אלמא אסור בירקות גינה אבל טיפא אינעורך ליה: בשביעית. פירוש שנדר בשביעית בירקות שדה מצינו בשביעית שבאות מאליהן אבל ירקות גינה אינם בארץ אלא על ידי זריעה הלכך סתם ירקות בשביעית ירקות שדה היו: בארץ ישראל. דסתם שמן שלהן של זית: מהו דתימא דל בתר רובא. ולא נתכוין לאסור עצמו אלא נתוקו מן שמסתפק הרוב קמ"ל דגם מאותו שמסתפקים המיעוט אסר עצמו: [יא]לא שנו. דבשביעית מותר בירקות גינה משום דלא שייכי שיאכלו ירקות גינה אלא במקום שאין מניחין כי אבל במקום שמניחין שכיח הוא ירקי גינה ונתכוין לאסור ירקי גינה בשביעית: משום נוש. דדבר הירק לחיות נוש תלוי בו וגזרו על נוש אבל אם העמים: אישפרגוס. מין כרוב הוא וכללא כרוב הוא: מן האישפרגוס מותר בבריב. דשאר כרוב אינם קרויין אישפרגוס: מן הרי"ס אסור בבקבה של נרסין. שנקראת גרסין אף כשהן מתבשל אבל מן המקבה מותר נגרסין יבשין דלא מיתמא דכי נדר בנמקבה מן הראשי לנמקבה קאמר ושייע גרסין ולרבנן אינעורך דאמרי שוס כשנדר בנמקבה בלא מקבה. דלא נתכוין אלא לשום יבש: מן המקבה מותר בשום. פי"ג דלא נתכוין אלא לראשי לנמקבה ושום ראשי לנמקבה: מן האשישים. פי' פסולת עדשים מותר בעדשים שאין העדשים נקראין אשישין מן העדשים אסור בעדשים שהם נקראים על שם העדשים וי"ל תמיד דבנר דאינם בכלל עדשים: חבה חבין שאני שונם אסור בין בחבין בין בשת. דמיטה משמע לאפות ומיהו בגרייתא בגמ' גרסינן אישקא ושמא טוב לפרש הכא חבה לו מיטים גרים לו גרסין אסור בין חין בין מנוסלין ורבי שמעון ורבי יהודה מחלקין בין חבה לחבין גרס גרסין כדמפרש נבי חבה חבין רבי יהודה אחר קונם גרים לו חבה שאני שונם מותרין לגום חין לחבה וגרים משמתני מנוסלין:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com